

10.6.2026

VN/1982/2026
VN/1982/2026-STM-14

Asia: K 3/2026 vp Hallituksen vuosikertomus 2025

Sosiaali- ja terveysministeriöltä on pyydetty lausunto Hallituksen vuosikertomuksesta 2025; eduskunnan hyväksymät lausumat työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaa ja ministeriöitäne koskevin osin. Lausunnossa keskitytään sukupuolten tasa-arvoa ja naisiin kohdistuvaa väkivaltaa koskeviin lausumiin.

Tasa-arvoselonteko

VNS 7/2010 vp – EK 51/2010 vp

Eduskunta yhtyy hallituksen linjauksiin tasa-arvon edistämiseksi ja edellyttää, että

4. turvakotipaikkojen määrä ja alueellinen kattavuus nostetaan Euroopan neuvoston suositusten mukaiselle tasolle ja huolehditaan palvelujen saatavuudesta kaikille turvaa tarvitseville; rahoituksen jatkumisesta myös vuoden 2012 jälkeen

4. Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaan turvakotien palveluiden saavutettavuutta pyritään vahvistamaan. Turvakotipaikkoja tulee lisätä hallitusti ja vaiheittain sekä seurata ja arvioida turvakotipalveluiden tarvetta paikkaliäysten jälkeen. Tämä edellyttää rahoituksen kasvattamista pitkäjänteisesti ja pysyväisluonteisesti. Suomen turvakodeissa oli toukokuussa 2026 yhteensä 243 perhepaikkaa. Vuodelle 2026 turvakotipalveluiden rahoitus nousi 31 miljoonaan euroon, jonka turvin on saatu ylläpidettyä turvakotiverkosto ja lisäksi avattu 15 uutta turvakotipaikkaa (Turkuun, Imatralle, Helsinkiin, Ouluun ja Tampereelle).

Ministeriön näkemys: Lausuma on kesken ja syytä pitää voimassa.

Minna Viuhko, erityisasiantuntija, sosiaali- ja terveysministeriö

Tasa-arvovaltuutetun kertomus eduskunnalle 2022

K 1/2022 vp – EK 40/2022 vp

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto:

1. selvittää tasa-arvovaltuutetun toimivallan laajentamisen risteävän syrjinnän tilanteisiin,

1. Sosiaali- ja terveysministeriössä on valmisteltu toteutettavaksi tasa-arvolain toimivuutta koskeva selvitys, josta on mahdollista saada tietoa myös tähän lausumakohtaan sisältyvään toimeksiantoon liittyen. Selvityksen valmistelu on kesken.

2. selvittää syrjinnän uhrien oikeussuojan vahvistamiseksi a) tasa-arvolain mukaisen hyvityksen soveltamisalan laajentamisen koskemaan syrjinnän viranomaistoiminnassa, työhönottopäätöstä edeltävän syrjinnän sekä sellaisen käyttäjäyrityksen syrjivän menettelyn, joka vaikuttaa työntekijän työn jatkumiseen b) itsenäisen kanneoikeuden antamisen tasa-arvovaltuutetulle tasa-arvolakiin perustuvissa syrjintäriidoissa c) yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan kehittämisen matalan kynnyksen oikeussuojaelimeksi, joka voi määrätä maksettavaksi hyvitystä,

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sosiaali- ja terveysministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 33
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 8
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.stm@gov.fi
stm.fi

2. a) kohdan viittaus työhönottopäätöstä edeltävään syrjintään: Tasa-arvolain muutosesityksessä, jolla on osaltaan tarkoitus implementoida miesten ja naisten samapalkkaisuuden periaatteen soveltamisen lujittamisesta palkkauksen läpinäkyvyyden ja täytäntöönpanomekanismien avulla annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2023/970 (palkka-avoimuusdirektiivi), hyvitysseuraamus koskisi myös syrjintää, joka tapahtuu ennen työhönottopäätöstä. Direktiivin täytäntöönpanemiseksi eduskunnalle on tarkoitus antaa kevätistuntokaudella 2026 esitys laiksi naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain muuttamisesta.

2. a) kohtaan sisältyvät muut kuin edellä selostettu lausuma, sekä 2. b) ja c) kohdat:

Valtioneuvoston tasa-arvopoliittinen selonteko (valtioneuvoston julkaisu 2022:49) sisältää tasa-arvopoliittikan tavoitteet vuoteen 2032 asti. Sen sivulla 14 todetaan: "On syytä kattavasti selvittää ja arvioida tasa-arvolain kokonaisuuden toimivuutta. Arvion perusteella tulisi valmistella tasa-arvolain kokonaisuudistus kattaen tasa-arvon edistämisen, syrjinnän, oikeussuojan ja valvonnan." Selonteon kirjaukseen liittyen sosiaali- ja terveysministeriön on tarkoitus toteuttaa laajempi selvitys tasa-arvolain toimivuudesta, jossa on mahdollista kartoittaa myös mainittuja kohtia koskevia tietotarpeita.

Ministeriön näkemys: Lausumat ovat kesken ja syytä pitää voimassa.

Tanja Auvinen, johtaja, sosiaali- ja terveysministeriö

3. laatii mahdollisimman pikaisesti tarvittavat täsmennykset ja lisäykset lainsäädäntöön vuokratyössä sekä määräaikaisissa ja vaihtelevan työajan työsuhteissa työskentelevien raskaus- ja perhevapaasyrjinnän ehkäisemiseksi

3. Petteri Orpon hallituksen ohjelmaan on kirjattu, että raskaus- ja perhevapaasyrjinnän ehkäisyyn kohdistetaan tehokkaampia keinoja. Tämän toteuttamiseksi on valmisteltu hallituksen esitys tasa-arvolain muuttamiseksi. Esityksen käsittely on loppusuoralla eduskunnassa, ja lain on tarkoitus tulla voimaan syksyn 2026 aikana. Esityksen mukaisesti tasa-arvolain syrjintäperusteita täsmennetään siten, että niihin lisätään vanhemmuus ja perheenhuoltovollisuus, ja syrjinnän kieltoa siten, että sen todetaan koskevan myös määräaikaisuuksia. Nämä vastaavat ole-massa olevaa laintulkintaa. Lisäksi työnantajalle lisätään kirjallinen selvitysvelvollisuus määräaikaisuuden päättymisen syistä tai palvelussuhteen jatkamatta jättämisestä, jos määräaikaisessa palvelussuhteessa oleva on palvelussuhteen aikana ilmoittanut raskaudesta, synnytyksestä tai työsopimuslain 4 luvussa tarkoitettua perhevapaasta tai sitä vastaavasta virkasuhteessa sovellettavasta perhevapaasta taikka käyttänyt ko. perhevapaita. Samalla tasa-arvolain mukainen hyvitysvelvollisuus ulotetaan työvoimaa toiselta työnantajalta vuokraavaan yritykseen ja kanneajoja muutetaan siten, että työhönottotilanteita koskeva yhden vuoden kanneaika poistetaan, ja kanneajan kulu-minen keskeytyy asian tultua vireille yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnassa ja tasa-arvovaltuutetun johdolla käytävän sovintomenettelyn ajaksi.

Ministeriön kanta: Lausuma on kesken ja syytä pitää voimassa.

Milla Sandt, erityisasiantuntija, sosiaali- ja terveysministeriö

Seija Jalkanen, johtava asiantuntija, työ- ja elinkeinoministeriö

4. laatii samanarvoista työtä koskevan määritelmän tasa-arvolakiin lisättäväksi,

4. Työn samanarvoisuuden tunnistamista koskeva pykälä sisältyy eduskunnalle kevätistuntokaudella 2026 annettavaan tasa-arvolain muutosesitykseen, jolla on osaltaan tarkoitus implementoida miesten ja naisten samapalkkaisuuden periaatteen soveltamisen lujittamisesta palkkauksen läpinäkyvyyden ja täytäntöönpanomekanismien avulla annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2023/970 (palkka-avoimuusdirektiivi).

Ministeriön näkemys: Lausuma on kesken ja syytä pitää voimassa.

Tanja Auvinen, johtaja, sosiaali- ja terveysministeriö

5. laatii tasa-arvolain 6 pykälään lisättäväksi säännöksen, jonka mukaan työnantajan velvoite on ennaltaehkäistä seksuaalista ja sukupuoleen perustuvaa häirintää.

5. Valtioneuvoston tasa-arvopoliittinen selonteko (valtioneuvoston julkaisuja 2022:49) sisältää tasa-arvopoliittikan tavoitteet vuoteen 2032 asti. Sen sivulla 14 todetaan: ”On syytä kattavasti selvittää ja arvioida tasa-arvolain kokonaisuuden toimivuutta. Arvion perusteella tulisi valmistella tasa-arvolain kokonaisuudistus kattaen tasa-arvon edistämisen, syrjinnän, oikeussuojan ja valvonnan.” Selonteon kirjaukseen liittyen sosiaali- ja terveysministeriön on tarkoitus toteuttaa laajempi selvitys tasa-arvolain toimivuudesta, jossa on mahdollista kartoittaa myös mainittuja kohtia koskevia tietotarpeita.

Ministeriön näkemys: Lausuma on kesken ja syytä pitää voimassa.

Tanja Auvinen, johtaja, sosiaali- ja terveysministeriö

Valtioneuvoston tasa-arvopoliittinen selonteko

VNS 5/2022 vp – EK 67/2022 vp

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto:

1. antaa eduskunnalle seuraavan tasa-arvopoliittisen selonteon vuoden 2031 loppuun mennessä ja väliraporttina selvityksen selonteon toteutumisen edistymisestä työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle vuoden 2027 loppuun mennessä

1. Sosiaali- ja terveysministeriö valmistelee tasa-arvopoliittisen selonteon väliraportin niin, että hallitus voi antaa sen eduskunnalle vuoden 2027 loppuun mennessä.

Ministeriön näkemys: Lausuma on kesken ja syytä pitää voimassa.

Anttoni Saarinen, asiantuntija, sosiaali- ja terveysministeriö

2. toteuttaa tarvittavat toimenpiteet, joilla tasa-arvosuunnittelua ja tasa-arvoaikutusten arviointia parannetaan ja vahvistetaan julkisessa hallinnossa ja lainvalmistelussa

2. Hallitus on kirjannut ohjelmaansa, että tasa-arvon edistäminen huomioidaan talousarvioprosessissa, keskeisissä uudistuksissa ja hankkeissa. Vuoden 2025 aikana valtioneuvoston toiminnallisten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöryhmien verkosto on toiminut sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen kehittämiseksi valtionhallinnossa. Ministeriöiden omat toiminnalliset tasa-arvotyöryhmät ovat jatkaneet työtään tasa-arvon edistämiseksi ja sukupuolinäkökulman valtavirtaistamiseksi omilla hallinnonaloillaan. Vuonna 2025 valtioneuvostossa on valmistunut arviointiselvitys ministeriöiden toiminnallisista ja henkilöstöpoliittisista tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmista sekä käynnistynyt työryhmä, joka kehittää selvityksen pohjalta ministeriöiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelua. Virkakuntaa on myös koulutettu sukupuolten tasa-arvosta kaikille viranomaisille avoimen, vuonna 2025 päivitetyn, verkkokurssin avulla sekä toteutettu selvitykset sukupuolitietoisien budjetoinnin hyvistä käytännöistä ja hallituksen esitysten sukupuolivaikutusten arvioinnin laadusta. Lisäksi on toteutettu seurantaa talousarvioesitysten sukupuolilyhteen- vetojen laadusta sekä sukupuolivaikutusten arviointien määrästä hallituksen esityksissä.

Sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista on jatkettu vuonna 2026 edellisvuoden toimien pohjalta. Tasa-arvosanasto viranomaisten työn tueksi on päivitetty ja julkaistiin valtioneuvoston julkaisuna. Ministeriöiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelua kehittävä työryhmä on puolestaan saanut työnsä päätökseen ja jättää suosituksensa kansliapäälliköille kesäkuussa. Valtavirtaistamisen seurannan osalta sukupuolivaikutusten arviointien osuus vuoden 2025 hallituksen esityksissä oli pysynyt muuttumattomana vuoteen 2024 verrattuna (32%).

Ministeriön näkemys: Lausuma on kesken ja syytä pitää voimassa.

Anttoni Saarinen, asiantuntija, sosiaali- ja terveysministeriö

3. ryhtyy pikaisesti toimiin raskaudesta ja vanhemmuudesta johtuvan työsyrynnän ehkäisemiseksi ja

3. Petteri Orpon hallituksen ohjelmaan on kirjattu, että raskaus- ja perhevapaasyrynnän ehkäisyyn kohdistetaan tehokkaampia keinoja. Tämän toteuttamiseksi on valmisteltu hallituksen esitys tasa-arvolain muuttamiseksi. Esityksen käsittely on loppusuoralla eduskunnassa, ja lain on tarkoitus tulla voimaan syksyn 2026 aikana. Esityksen mukaisesti tasa-arvolain syrjintäperusteita täsmennetään siten, että niihin lisätään vanhemmuus ja perheenhuoltovollisuus, ja syrjinnän kieltoa siten, että sen todetaan koskevan myös määräaikaisuuksia. Nämä vastaavat ole-massa olevaa laintulkintaa. Lisäksi työnantajalle lisätään kirjallinen selvitysvelvollisuus määräaikaisuuden päättymi-sen syistä tai palvelussuhteen jatkamatta jättämisestä, jos määräaikaisessa palvelussuhteessa oleva on palvelus-suhteen aikana ilmoittanut raskaudesta, synnytyksestä tai työsopimuslain 4 luvussa tarkoitetusta perhevapaasta tai sitä vastaavasta virkasuhteesta sovellettavasta perhevapaasta taikka käyttänyt ko. perhevapaita. Samalla tasa-arvolain mukainen hyvitysvelvollisuus ulotetaan työvoimaa toiselta työnantajalta vuokraavaan yritykseen ja kan-neajoja muutetaan siten, että työhönottotilanteita koskeva yhden vuoden kanneaika poistetaan, ja kanneajan kulu-minen keskeytyy asian tultua vireille yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnassa ja tasa-arvovaltuutetun johdolla käytävän sovintomenettelyn ajaksi.

Hallituksen esityksen vaikutusarvioinnissa on todettu, esitettyjen muutosten vaikutus jää melko maltilliseksi siihen nähden, miten yleistä raskaus- ja perhevapaasyrynnän kokeminen on määräaikaisissa työsuhteissa. Erityisesti määräaikaisuuksiin liittyvää raskaussyryntää on tärkeä seurata jatkossa ja tehdä tarvittavia lisätoimia sen vähentä-miseksi.

Ministeriön kanta: lausuma on kesken ja syytä pitää voimassa.

Milla Sandt, erityisasiantuntija, sosiaali- ja terveysministeriö

4. ryhtyy toimiin väkivallan vastaisen työn vakinaistamiseksi ja sen rakenteen selvittämiseksi.

4. Valtioneuvoston asettama, poikkihallinnollinen naiseen kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan toimi-kunta (NAPE) toimii sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä ja ministeriö johtaa toimikunnan toimintaa. NAPEssa on jäsen keskeisistä ministeriöistä, virastoista sekä hyvinvointialueiden ja Kuntaliiton edustus. Lisäksi NAPEssa on pysyvinä asiantuntijoina valtuutettujen ja kansalaisjärjestöjen edustajia. NAPElle on osoitettu pysyvä rahoitus (150 000 euroa vuodessa) ja NAPElla on vuodesta 2020 alkaen ollut päätoiminen pääsihteeri, joka on sijoitettu Tervey-den ja hyvinvoinnin laitokselle. Tehtävä oli aluksi määräaikainen, mutta on ollut jo useita vuosia vakinainen tehtävä. NAPERin sihteeristön resurssit on saatu vahvistettua. Pääsihteerin lisäksi NAPERin sihteeristössä on tällä hetkellä määräaikainen suunnittelija (1 htv) sekä osa-aikainen erityisasiantuntija (0,25 htv).

Pääministeri Orpon hallituksen ohjelmassa on kirjaus ”Hallitus arvioi kuntia ja hyvinvointialueita velvoittavan lain-säädännön tarvetta väkivallan ehkäisyyn ja väkivallan vastaisen työn rakenteiden vahvistamisessa.” Tarpeen arvi-ointia valmistellaan sosiaali- ja terveysministeriössä virkatyönä. Arvioinnin on tarkoitus valmistua hallituskauden aikana. Jatkoaskelista päätetään arvioinnin valmistuttua.

Väkivallan vastaisen työn rakenteiden selkeyttämisen tarve sekä poikkihallinnollisen koordinaation ja moniviran-omaisyhteistyön vahvistamisen tarve hyvinvointialueilla ja kunnissa on huomioitu myös Istanbulin sopimuksen toi-meenpanosuunnitelmassa (2026–2033).

Ministeriön kanta: lausuma on kesken ja syytä pitää voimassa.

Minna Viuhko, erityisasiantuntija, sosiaali- ja terveysministeriö

Johtaja Tanja Auvinen

Tasa-arvoyksikkö, työ- ja tasa-arvo-osasto, sosiaali- ja terveysministeriö